

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmertelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Közlöny” az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben	Vidéken
hónapra	hónapra
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 „	Fél évre . . . 7 „
Negyed évre . . . 3 „	Negyed évre . . . 3.50
Egy hónapra . . . 1 „	Egy hónapra . . . 1.25

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos petitor egyezri hirdetésnél 6 kr
Minden következőnél . . . 4 „
Bálgdíj külön . . . 30 „
Nyiltér sora . . . 15 „

A Balaton jövője.

Budapest, szeptember 3.

A nemzet Geniusza immár kiterjeszti szárnyait a magyar kultúra minden irányára. Azok a tündérszép álomképek, melyek a huszonhárom év előtt új életre ébredt nemzeti lelkesedést festett a hazafiaság látnoki szeméi elé, hováhamarabb valósággá lesznek.

A magyar kultúrlet erős hulláma megtettesíti egymásután legszébb intézményeinket szellemi és gazdasági téren egyaránt. A felvidéken egymásután alakulnak a Kárpáth-kultusz szolgáló egyetemek, Erdélyben csodás alkotásokat teremt az Emke, délen ereje teljében duzzad Fiume; benn az országban pedig a kultúrlet eddig nem ismert arányban fejlődik.

A gazdasági és kultúrjövőt egyaránt a legközvetlenebbül érinti az ország legszebb tavának, „kincses Balaton” jövője is. A Balaton-kultusz bizvást egyik legszebb, leghazafiasabb eszménye a mai nemzedéknek. Szerencse, hogy jó kezekbe van letéve.

Nyolcz-tíz év óta foly ez irányban a fáradhatlan munka a Balaton összes partjain. A lőkest erre a Balaton metropolisában, Balaton-Füreden felállított vitorlás-hajó-gyár alapítása s a szomszédos Balaton-Almáiban alakult furdőrszénvényszerűség adta meg.

A partok 20 ezer holdnyi világ-bíró borhegyeit e közben kezdte letarolni a filloxera. A közeledő nyomor azt a jelszót sugta a pusztuló Balatonvidék népe felé, hogy: „A szőlőinket megesszi a filloxera, de a Balatonunkat nem isszja ki. Hogy t. i. ha a partok földjéből nem tud most majd megélni, kultiválnia kell a vizet: furdőtelepekké kell átalakulniuk a parti községeknek.

Két év alatt aztán csodás átalakulón ment át Füred, hogy a napi sajtó nem győzhetné figyelemmel sem kísélni ezt a majd félmilliót felemészített lázas munkát. Valóságos édenkertté lett a gyógyfürdő, melyet csodálattal szemlél most a legblazirabb turista is.

Pedig Füred még csak a renováció kezdetén van. A kormányzó javaslatára a rend elhatározta, hogy a turista-házat s a parti kioszkot jövőre már felépítteti.

De gondoskodni fog kelleni itt több kalamitás elhárításáról is. Azután gondoskodni kell több szórakozásról is, így például arról is, hogy a vízi sportot népszerűvé tegyék.

Hivatalnok, kereskedő a mostani árak mellett nem élvezheti e sportot, már pedig Fürednek első sorban csak a társadalom közép osztályára kell s lehet számítnia.

Létesíteni kell továbbá állandó bizottságot, mely gondoskodjék a kirándulásokról. Végül pedig a kormányhoz kell egy komoly szót intézni, hogy a Sió-zsilipet lelkiismeretesebben kezeltesse, mert ha a Sió jár, számra kevés gabonás hajók tulajdonosai kedvéért még tovább is felméternyi vizet csapolnak le a Sió, akkor a Balatonnak egy év leforgása alatt vége. Most is tele van már a Balaton hinárral, mit az alacsony víz-állás okoz.

Ha, miben nem kétkedünk, a kormány is megteszi a magáét, akkor a három part vármegyei is bizonyos szíves készséggel meghozzák a maguk áldozatait.

A tevékeny szorgalmat megbecsülni s méltányolni fogja aztán az egész ország és — a külföld is. Es „kincses Balaton” csak akkor lesz igazán a nemzet közkincsévé. U. E.

A jövő évi költségvetés. A „Pol. Corr.” budapesti levelezője konstatálja, hogy a költségvetésben, amelyet a legutóbbi minisztertanácsokban állapítottak meg, az egyensúly fenn van tartva, noha a múlt évinél nagyobb összegeket kellett előirányozni különböző beruházásokra a közoktatás és az igazságügy terén, valamint kereskedelmi érdekek előmozdítására, vicinális és országos vasutak kiépítésére és emellett az állami jöszágok eladásából kisebb összeget iktattak a bevétel közé. Az államháztartás mérlegének ezen milliókra rugó javulását a bevételek lényeges és folytonos szaporodásával érték el. A folyó évben, dacára a múlt esztendő kedvezőtlen közgazdasági eredményének, még a közvetett adók is annyira kielégítő módon folytattak be, hogy jövedelmük alig százezer forinttal maradt az előző év mögött. A regale-váltással kapcsolatosan keresztlüviendő a költségvetésben egy millió jövedelmét ígér, míg a fogyasztási adók jövedelmét többet több millióra rug. Az állam-pénztár pénzkészlete olyan nagy, hogy a kormány rövid határidőn belül a pénzpiacnak 16 milliót — és nem, mint a lapok jelentették, 10 milliót — bocsáthatott rendelkezésére, ami által a kamatláb felemelkedését jelentékenyen korlátozta.

— De, tisztelendő ur, nem tudom, hogy a gróf ur és André ur szívesen látják . . .

— Nyugodjék meg, Denise, apám és bátyám nem fognak mondani semmit . . . Az apja! A bátyja! —
Fernande a pap felé rohant.
— Uram, — szól — uram, mit mondott! De torkában a hang megakadt, annyira nagy volt izgatottsága.

Jól hallotta! . . . Apja! bátyja! —
Akkor ez a pap, aki beszélt, Noel volt! Másik fia! . . . akit szintén szeretett, a végzetes emlékek dacára! És a bűn gyermeke pap volt, istennek szentelve, a jószágok, a bocsánatnak szentelve, a szenvedők enyhítésére, azok vigasztalására, akik sirnak.

Milyen különös sors! —
— Miért és a zavar, ez a felindulás? — kérde Noel.

— Oh! uram, bocsásson meg! . . . Imára kulcsolja össze kezét. Fél, hogy most el fogja küldeni.

— Kövessen — mondja a pap.
Fernande mögötte és Denise mögött megy. Hirtelen és titokban törlé le szeméről a könnyeket. Szinte felfalja tekintetével a fiát. Végre keresztülmenni a rácsosaton. A kastély előtt állanak. Fernande megállt és alázatosan vár, mint egy szegény koldus. Nem úgy fog most benneni, mint hajdan Villadon grófja.

Denise a konyhába fogja vezetni, ahol majd elkezdik a cselédség után, aztán adnak neki valami ágyat egy istállóban vagy valamelyik tanyai csűrben.

Igen, ez várja őt. Ő tudja ezt, hanem ő nem kívánt mást. És különben mit is törődik vele! Nem látta-e viszont azokat, akiket annyira szeret! Férfját, gyermekeit! Hát kíván ő egyebet? Nem. És este, mikor elalszik, végtelen boldognak érzi magát.

Másnap Denise ébreszti fel:
— Nos! lellem, jól aludt?

Az ország ipartanács második ülése. Szerdán tartotta az országos magyar ipartanács Baross miniszter elnöke alatt második ülését, melyen a kisipar helyzetéről és a helyzet javításáról folyt előnk eszmecsere után általánosságban elfogadták a miniszter által ez ügyre vonatkozólag előterjesztett javaslatot s a részletes megbeszélést a legközelebbi ülésen folytatják.

A VII. hadtest nagygyakorlatai.

— Saját külön tudósítónktól. —

VI.

Csucs, szeptember 1.

Ott hagytam el tudósítámat, hogy a 34-ik brigád, mely az aradi s a szegeci gyalogezredekéből áll, a hozzá beosztott tüzérség és lovassággal együtt bemarsirozott a krassó-szörény megyei Facset községbe, hol, mint jeleztünk, igen érdekes gyakorlaton vett részt.

Azóta a dandár már a harmadik megében jár. Hogy azonban az idej, csakugyan nagy manővert képt tisztán lássuk, leírom ezt a hosszú utat is.

Augusztus 27-én délelőtt a 33-ik s a 46-ik ezredek a segélycsapatokkal együtt eleje mentek a Thier vezérőrnagy vezetés alatt Lugos felől Facsetra jövő hadosztálynak, mely a 29-ik, 43-ik, 61-ik s 83-ik gyalogezredekéből áll.

E manőver terve az volt, hogy a hadosztály visszazsorítja Facsetra a brigádot. Facset alatt az erdőben történt az érdekes összeütközés, mely egészen természetesen ment végbe és semmi kívánni valót sem hagyott hátra. Az erdő rendkívül meglepő képet nyújtott a sok katonával. Tűzér, huszár, gyalogos, tisztek, katonák, piros, zöld, sötét parolival, összekeveredve több mint 18,000 ember, puskaropogás, ágyúdörgés, lovak dübörgése, éles vezényszavak, — mind, mind együtt igen imponáló hatást gyakorolt a szemlélőre. A gyakorlatot végignézte Waldstädten János br. tábornok, nagy, hadtestparancsnok, Cronenbold Ferdinánd tábornok, dandárparancsnok és több katonai méltóság, kik mind elismeréssel nyilatkoztak a tapasztaltak felől.

Délben Facset alatt táborozott a mi brigádunk, hol megmenájszított s aztán tovább ment Kápolnás községbe, hova este 8 órák érkezett meg, még mindig igen jó kondícióban. Kápolnáson a brigádéros s a tüzérsztek a kastélyban voltak elszállásolva, a tisztikar a kiürített román iskolában, a legénység pedig házaknál. A 46-ik ezred másnap Kápolnáson rászólt, míg az aradi regiment

Valyemaren keresztül átment Soborsinba s ott tartott egy napi pihenőt.

Raszt után a 33-ik ezred folyton hegyek között menve felmarsolt egész Szlatináig, másnap tovább ment Gurahonczra, hol mintegy 700 órág, torzonborz bajszu és szakállas rezervista csatlakozott a standbeli katonasághoz. Vasárnap Gurahonczról Csucsra ment át az ezred, hol házakhoz van beszállásolva, s ma egy napi pihenőt tart. Holnap 2-án az ezred tovább megy Vaskóh, onnét Belényesre, Élesdre s tovább.

A 46-ik ezred Csucsig más uton haladt. Kápolnásról visszament a facseti utra, hol még egyszer megütközött a divízióval. Gefecht után átment Soborsinba, hol lagert ütött s megmenájszított, aztán hosszú és kinos hegyi uton át felmarsolt a pár házból álló Baja községbe, ahol nemcsak hogy ennivalóhoz nem birt jutni drága pénzért, de még ivóvízhez is alig. Másnap Bajáról Jósásá helyre ment az ezred, innen pedig tegnap Csucsra jött szintén 7—800 rezervistával. Csucsra az ezred sátrak alatt táboroz, ami igen szép képet nyújt. A lagert tegnap Cronenbold tábornok is megszemlélte. Az ezred ma megy tovább Vaskóh, a 33-ik ezreddel együtt.

A Székelyhid alatt végbemenendő négy napos zárgyakorlaton (szept. 12—16.) a 46-ik gyalogezred érdekes kísérletet fog tenni. Ugyanis Ő Felsége előtt bemutatja a füstnélküli löport, mely célból Nagyváradon 800,000 drb füstnélküli löporos vaktöltényt kap kézhez.

Mint e rövid tudósításból látható, ezredünk igen jól marsol, s dacára annak, hogy naponként 9—10, sőt több órán át megy, megtéve 36—38—40 kilométernyi utat: a legjobb kondícióban van s alig kerül egy-két maródija.

VII.

Vaskóh, szeptember 2.

Erőszakolt marssal ugyan, de azért a legjobb állapotban ma ebéd után a brigád beérkezett Vaskóh mezővárosba.

Csucsra a 33-ik, a 46-ik ezred, a tüzérség s a lovasság reggel 5 órák indult el Cronenbold tábornok személyes vezetés alatt. Eltekintve az uthozszadalmasságától, a brigád folyton hegyre fel, hegyről le marsolt, óriási kerülőket téve, ahogy a szeszélyes hegyi ut hozta magával. Groos község felett a „Dealumare” magaslaton 652 méterrel volt magasabban a tenger színe felett.

A brigád biztosítva haladt előre, mert jelezve volt, hogy Nagyváradról a hadosztályunkhoz tartozó másik dandár tü-

kilovagoltak, mint mindennap. At fogom adni neki a köszönetet, legyen nyugodt.

— Ez neulesz ugyanaz — mormogta a másik.

Es habozva, attól tartva, hogy bizarr kérdéseivel nyugtalaníthatná Denise-t, kérde:

— Es a plébános urat viszontláthatom-e?

— Oh! ez a szegények apja. Őt annyiszor láthatja, ahányszor ohajtja.

— A kastélyban?

— Nem, a plébánián.

— Ő tehát talán plébános?

— Igen Gerdonban.

— Ah! köszönöm asszonyom, elmentek megköszönni neki . . .

Ezzel sajnálkozva távozott lassu léptekkel.

Es Denise, eltávozni látva az asszonyt:

— Mégis vannak a világon még derék szívek.

IV.

A plébánia.

Fernande most ismert vidéken járt. Bergereaux és Gerdon közt hányzort tette meg az utat! Nem volt egy föld, egy fa, amelyre nem emlékezett volna a régi időkben.

Hanem kíváncsisága nem ragaszkodott e dolgokhoz úgy, mint az este, mikor Bergeraux felé közeledett.

A plébániába ment. Noelt akarta látni. Csak erre gondolt. Oly hosszú ideig elzárkózott szívét elárasztotta a gyöngédség és illuzió. Csak annyit ereje legyen, hogy visszatarthassa magát a fia előtt! Mert nem akarta magát megismertetni. Minek is! Villadon és fiai halottak hitték bizonyosan. Hogyan fogadná a férje, ha most visszatérne husz évi távollét után! Nem kezdődne-e meg a hajdani nehéz élet, ismét az örülés kilátásával?

zérsséggel s lovasságával együtt előre jön s Vaskóh közelében a két dandár összecitkőzik, ami meg is történ.

A mi brigádunk Csucsra kiindulva Magulicsa, Lázur, Groos, Kristyór és Kerpényét községeken át jött be Vaskóh. Elő ment a 46-ik ezred első zászlóalja, mint elővéd, aztán a többi zászlóalj, majd a 33-ik ezred s a tüzérség. A 15-ik huszáregiment patrul-szolgálatot teljesített. Kertzek ezredes volt a hadbíró.

A dandár Vaskóhon és a szomszédos Barest községen is átment már, mikor az ellenséges brigád közelélt jelezték. Csakhamar mindkét részről megdördültek az ágyuk, majd megkezdődött a fegyverharcz s fél 4-kor delután a 34-ik brigád terv szerint visszavonult, mire a nagyvárad dandár is követte őt.

Az ellenséges brigáddal jött Kuttig Albin altábornagy, hadosztályparancsnok is segédtsíztjével, Milarits őrnagy, s így most az egész hadosztály (Truppen-Divisio) együtt van. A nagyvárad brigád a 39-ik s a 101-ik ezredekéből áll s parancsnoka Holub ezredes.

A divízió a hozzátartozó segédcsapatokkal együtt Vaskóhon s a szomszédos Barest községben van elhelyezve. Holnap reggel az egész együtt tovább megy Belényesre.

— 88.

Külföld.

A szerb kormányválság. A „Times”-nek azt sürgönyzik Belgrádból, hogy Gruics tábornok benyújtotta Riszticsnek az egész kabinet lemondását. A kabinet ez elhatározásának oka abban rejlik, hogy a radikális pártban s a kadás állott be. Risztics erre azt válaszolta a kabinetnek, hogy őe regentásai kívánatosnak tartanak, hogy a kabinet az általános választások végeig helyen maradjon, mert akkor fog kidarúlni, vajjon a radikális pártban oly nagy-e a szakadás, hogy az a miniszterium lemondását teszi szükségessé.

Boulanger igazmondása. Említettük, hogy Boulanger tábornok politikai úzméiről mind leplezéseket küldött a párisi „Figaro”. Az már most kétségtelennek tekintethető, mert eddig egy oldalról sem czáfolták meg, hogy Boulanger tábornok tényleg volt Pranginsben Napoleon Jeromos herczegnél. A francia lapok arra emlékeztetnek, hogy Boulanger tábornokanna manifestumában, melyet az ellene intézett vádirat következtében bocsátott ki, azt, hogy ő Napoleon herczeg megöltögette, a leghatározottabban tagadta. A vádirat tudvalevőleg csak mint valószínű dolgot említette fel e látogatást, mert a titkos rendőrközegek Boulanger tábornoknak Lyonban nyomát vesztették. „Azt mondja a vádirat, — így szól a manifestum — hogy én Pranginsben voltam? Felhivom a főügyészt, hogy

Holott ha nem ismerteti fel magát, ha a környéken valami munkát találna, még boldog lehet. Láthatná Villadont, láthatná André és Noelt. Talán hallaná valami jó lelket által felemlíteni, hogy Fernande létezett és sajnálkozással kiejteni a nevét. Többet nem is kíván. Oly szerencsétlen volt eddig, hogy ez a kilátásba helyezett élet édes mennyországként tűnt fel előtte, mint a béke, nyugalom és talán a feledés mennyországa.

Tudta, hol van a plébánia, szemben a templommal! Egyenesen arra felé vette útját. Mikor a templom-téren áthaladt, egy emlékeztető fel lelkében: André, mikor még kicsiny volt és barátságos időzölletet küldött egy kis leánykának, aki ott lent játszott a fák mellett, Renandière leánykájának.

Vajjon Renandière-ből mi lett?

— A plébániára érve, cseppetett. Noel maga nyitotta ki neki az ajtót. Még nem régen tért vissza a templomból, ahol a reggeli misét mondta, és most végzte be a reggelit.

Azonnal megismerte Fernandét.

— Jó napot, jó asszony — szól . . . Remélem, hogy nem távozott el Bergerauxból anélkül, hogy valamit avett volna! . . . Es bizonyára adtak is valami apró pénzt az első napokra?

— Igen, jók voltak irántam, tisztelendő ur, és én még azt fogja találni, hogy nagyon követelő vagyok . . . és nem merek . . .

— Beszéljen . . . szüksége van valamire? . . .

— Szeretnék dolgozni, szolgáltatni állani valahol. Lgyekezni fogok, tisztelendő ur, hogy kielegezzem azokat, akik megfogadnak . . . Nem segíthetne ebben a dolgan, Villadon ur? . . .

(Folytatása következik.)

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRCZAJA.

Szeptember 5.

Az elvesztett paradicsom.

(Francia regény.)

„Az Aradi Közlöny” számára eredetiből fordította.

[31] Gracziánna.

Denise! Még valami a multból, ami szívét érintette.

A pap közeledett Fernandéhoz. És mikor egészen közel volt, láthatta, meg tudta különböztetni vonásait. Széled és kissé beteges arc, széles, intelligens homlok, szomorú ajkak, melyek a szegletekben alig észrevehetően lefelé kanyarodtak. Inkább kicsinek lehetett mondani, mint közepeternűnek, és habár nem lehetett puposnak mondani, az egyik válla mégis láthatóan kidomborodott.

— Talán szüksége van valamire, jó asszony? — kérde Fernandétől.

Édes érzés hatotta át szívét a szegény asszonynak. Boldog volt. Síri szeretet volna, és nem tudta márt.

— Igen, — felelt — nincs hajlékom és kevés a pénzem.

— Honnan jön?

— La Ferté Sainte-Aubinból, ahol az aratósknál dolgoztam a Gariesek tanyáin.

— És hova megy most?

— Ahova az isten fog vezetni, plébános ur. Ott fogok megállni, ahol munkát adnak.

— Nos hát jöjjön, jó asszony, a kastélyban talál egy ágyat és ott ennivalót is fognak adni . . .

— Oh! tisztelendő ur, — mondja Denise, — mit gondol? . . . Egy utónálló asszony . . . hát tudja az ember, honnan jön az efféle?

— Mióta tagadnak meg Bergerauxban akönyöradományt? — válaszolt a pap.

éppen együtt lévő IV. egyetemes tanítógyűlést, hol a legnagyobb előkészítéssel fogadták. A gyűlésen s azok tanácskozásán élénk vett részt, azok fontosabb javaslatait s határozatait támogatva magának. A pihenés óráiban magyar karsárai körében kedvelt egyéniség volt. Feledhetlen lesz előtte azon rövid idő, melyet a magyar fővárosban magyar karsárainak körében töltött vala. Egyik tanító jegyzőkönyvébe (György Rüdolf, Arad) a következőket jegyezte: „Egy német tanító és bajor szerencsésnek éri magát néhány órát nagybecsűlt magyar karsárainak körében tölteni, midőn a tanügy érdekében fáradoznak. Johann Koller. A következők a felett való csodálkozásán adott kifejezést, hogy a magyar tanítók mily kitűnő szaképzettséggel és meleg ügyességgel s lelkesedéssel lobogtatják a haladás zászlaját küdelmeik között. Azt véli: oly nemes törekvés nem maradhat eredmény nélkül.

— Az „Aradi és aradvideki tisztviselői kör” augusztus hó 30-ára hirdetett rendkívüli közgyűlése a tagok kellő számban meg nem jelenése folytán megtagadták nem volt. Miről a tisztelt tag urak azzal értesítettek, hogy a rendkívüli közgyűlés a tagok számára való tekintet nélkül szeptember 6-án délután 5 órakor okvetlen megtagadták. Arad, 1890. szeptember 4-én. Az elnökség.

— **Menetjegyjáróda.** A magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetői veszélyt a következő hivatalos értesítést: „Aradtól a t. utazó közönséget, hogy aradvárosi menetjegyjáróda vezetésével Kohn S. N. aradi cég bizott meg, kinek Aradon Aczél Péter-utca 2. szám alatt lévő üzleti helyiségében mindenemű vasuti menetjegyek válthatók. Aradon, 1890. évi szeptember hó 3-án. Az üzemeltető.

— **A tribün.** Ugy látszik, a vértanúszobor leleplezésénél fellátandó tribün előállítására nem fog a kadni pályázó, noha a határidő még messze van, lévén az szept. 9-ike. A tribün felállítására 2500 frba kerülne, ami olyan összeg, ami nincs mindenkinek a zsebében, de ha van is, nem meri kockáztatni. Ugy látszik tehát, hogy a tribünt a városnak kell felállítania, ami bizonyára nem is lesz rossz üzlet, ha a város beszedi az előírt díjakat.

— **Kneffel Lajos, bold. Kneffel Károly** vaskereskedő fia, a következő cég-értesítést bocsátotta ki: T. cz. Mélyen lecsúszva szomorú kötelességet teljesít, midőn szeretett atyám, czégnök megalapítójának s baltájának, Kneffel Károly urnak, f. évi augusztus hó 30-án bekövetkezett elhunytáról tudósítom s kérem azon hosszú évek során át kellemes összeköttetésünkél fogva megboldogult atyámat kegyeltes és jóindulatú emlékeiben megtartani. Egyszermind szíves tudomására hozom, hogy, mint czégnök már 12 éven át tevékeny baltája s egyedüli tulajdonosa boldogult atyám iránti kegyelmeiből, helybeli 30 év óta fennálló üzletet az eddigi Kneffel Károly és Fia már törvényesileg bejegyzett cég alatt változtatlan tökével tovább vezetem s kérem engem — azon biztosítás mellett, hogy úgy mint eddig, ezentúl is ösmert szigorú alapszabály vezérelni fognak — eddigi becses bizalmával, jóindulattal és támogatásával változtatlanul szerencsétlenni kegyeskedjék. Kitűnő tisztelettel Kneffel Lajos, mint a „Kneffel Károly és fia” cég tulajdonosa.

— **Tandijmentesség**ért folyamodott tegnap estig 1280 szülő. Ezentúl csak délutanonként adnak ki tandijmentességre jogosított okmányokat.

— **Orr-szövetkezet.** Van Aradon egy társulat, melynek a legtöbb tagja akkor, midőn a természet az orrokat osztogatta, a legelső sorban állott és orr tekintetében bármely testületet leorrol. Van ott nagy orr minden genre-ből. Van szép, van csunya, görög, római, héber és egyenes nagy orr. Minthogy mai napig minden tulajdonosra egy-egy egyesület szokat alapítani, nagy-orrasaink is megalkadják az aradi orr-szövetkezetet. A társulatnak van már három szép hölgytagja és 7 férfi-tagja, akik közelebb megalkadják a szövetkezetet. Az elnököt Sz. személyében már kizsármálták. A megalkadás után a férfiak által rendezendő banketten csupa — orrosokban hordják fel (ahogy a bőszijsi kancsókat nevezik), mert holmi pity-poty kis pohárból ugyem tudnak inni az orraik miatt.

— **Községi jegyzők gyűlése.** A csanád-megyei községi jegyzők egylete szeptember 1-én közgyűlést tartott Makón a vármegyehez nagy termében. A községi jegyzők rég nem gyűltek össze oly szép és nagy számban. A közgyűlést Molitorisz János alelnök nyitotta meg, üdvözlően a szép számban megjelent egyleti tagokat, felhíván egyszerűsággal a közgyűlést a tisztviselők meglejtésére. Először közfelkiáltással Krisztoffy József megyei főjegyző választott meg s nyomban Ruzs János, Munkácsy József, és Baksa Béla jegyzőkből álló küldöttség menesztett ki meghívására. A megválasztott alelnök a közgyűlésben élénkesek között megjelenvén, meleg szavakban köszöntö meg a személye iránt tanúsított kitüntető bizalmat, s beszédében különösen azon körülményt hangsúlyozta, hogy igyekezni fog a községi jegyzőknek méltán kiérdemelt pozícióját biztosítani. Ezek után az új elnök átvevén a közgyűlés vezetését, a tisztviselés folytatották. Alelnökké megválasztott Ruzs János nagylaki jegyző, egyleti jegyzökké: Baksa Béla mező-hegyesi és Czirbus Dániel makói jegyzők, pénztárnokká Tápai Ferenc nagylaki jegyző. Ruzs János alelnök indítványozta, miszerint kérsék fel a vármegye kormánya, hogy a községi

jegyzők 30 évi teljes nyugdíj-igénye mellett még egyszer írjon fel a miniszteriumhoz, mely indítvány azonban elnök azon felvilágosítása folytán, hogy minden további lépés hiábavalónak bizonyulna — a napirendről levetették. A belügyi kormány az egyleti alapszabályok néhány szakaszát törölte. Felkértni határozatott a vármegye alispánja, hogy a kérdéses szakaszoknak fentartását a kormányal kieszközölni sziveskedjék. A Budapestén ez évi szeptember hóban tartandó országos jegyzői gyűlésre Ruzs János alelnök, Baksa Béla egyleti jegyző és Tápai Ferenc egyli. pénztárnok küldettek ki. Végül elhatározatott, hogy a legközelebbi közgyűlés a rendes felvi megyei közgyűlés napján fog tartatni. A közgyűlés után az egyleti tagok a Nemzeti szállodában gyűltek össze kedélyes társas-ebédre. Az ebéden részt vett több megyei tisztviselő, valamint Makó város főbb tisztviselői. Természetesen toasztokban sem volt hiány. Felköszöntök mondtak a főispánra, az alispánra, a megválasztott új elnökre, az egyletre stb. stb. A kedélyes társaság az esteli órákban oszlott szét.

— **Születtek, meghaltak.** Aradváros területén a múlt hét folyamán született 8 fi, 15 nőnemű, összesen 23 gyermek; a születések évi aránya 23.7 pro mille. Meghalt 13 fi, 9 nőnemű, összesen 23 egyén; a halálozás évi aránya 30.1 pro mille.

— **Árlejtés.** A talpai Köröshid vámbérlőre nézve Aradmegye alispánja árverést tartott, de az eredmény nem lett kielégítő, minél fogva új árverést tűzött ki. Az új árverés szeptember 13-án lesz. Kikiáltási ár 550 ft.

— **Megmárt akadémiák.** A kereskedelmi akadémiában az év elején megmárt a tanulók hosszát és súlyát, hogy az év végén konstatahassák: mennyit nőttek és gyarapodtak súlyban. Na, ami a növést illeti, az elmaradhat, de a súlyban való növekedés, az okvetlenül bekövetkezik. Mindenesetre nehezebbek lesznek a magukba szedendő — tudományoktól.

— **Alumból.** Egy orvos, aki nem tudja kikerülni a halált, olyan, mint a pástétomsütő, aki a pástétomait maga eszi meg.

— **Eladó gyár.** Az aradi pénzügyigazgatóság elárverezze a Spitz-féle szeszgyárat minden melléképületeivel együtt, valamint a Spitz-féle ház felét. A gyár kikiáltási ára 50 ezer ft, a házrészleté pedig 6687 ft.

— **Hivatalos fogadtatás.** Bethlen gróf Kolozsvárra történt érkezésekor kedden nagy hivatalos fogadtatás készült s Bély főispán díszmagyarban, aranyosan, csatosan várta a minisztert s a stercotyp éjlenzés elhangzása után rákérdezte: „Nagyméltóságú uram... Csak eddig jutott, mert a miniszter vállára ütött: „Hagyd el! Szarvusz! Hogy vagy?” S ezzel aztán vége volt minden hivatalos fogadtatásnak és feszeségnek.

— **Nagylelkű kutya.** J. A. Bartlett Longman „Magazin”-jában egy újfundlandi kutyáról állítolag igaz történetet beszél el, melyet minden gyermekkönyvbe le kellene nyomtatni. Ugyanis az újfundlandi kutya egy dögöl egy csont fölött heves csatát folytatott és a harcot alig két hét viaskodó a hidról a mély folyóba zuhant. Az újfundlandi kutya természetesen azonnal a partra uzsott, míg a dög a vízben maradt. Az újfundlandi alaposan megrázta magát és már el akart szaladni, midőn ellenfelét a vízben észrevette és látta, hogy közel van a megfúlásához; egy pillanat alatt ismét a vízbe ugrott az újfundlandi, megragadta a dögöt örvénél fogva és kihúzta a partra. A két kutya ezután néhány percig kimondataian kifejezés nélkül egymásra, barátságosan csóválták farkukat és aztán méltóságos lépésekkel tovább folytatták útjukat. Ezt két ember, kik egy kőzöl fölött csizakodnak, aligha tettek volna meg egymással. A dögnek is szerencséje, hogy kutya volt és nem ember, különben benmaradt volna a vízben.

— **A Bismarck-intervju.** Berlinből sürgönyzik 3-iki kelettel: Abrányi Emil legutóbbi nyilatkozatával szemben Kalbe Adolf schönhausen birtokos a Börsen-Courierben hosszabb levelet tesz közzé, mely megerősíti ugyan, hogy Abrányi augusztus 1-én délután egy piros kabátkás hölgy kíséretében Schönhausenbe érkezett, ott a Hacker-féle vendéglőben megszállt és aztán a Bismarck-kastélyba ment, hogy ott jelentkezék, de Chrysander elutasította, és később sem volt abban a helyzetben, hogy Bismarckot láthassa és vele beszélhessen. A herceg fél hat órakor kikocsikázott, meglátogatta az előjárót, bíró és orvost s aztán egyenesen az Elbához hajtott, hogy megtekintse réjtjeit. Hét órakor tért vissza; ekkor Kohnert jószágigazgató fogadta s Herbert gróffal, Chrysanderrel és két földbirtokossal, kik tartalékos huszártisztek, vacsorához állt. Kilenc órakor a vendégek elbucsuhtak és a 9 óra 45 perczkor induló vonatra szálltak, melyen Abrányi is elutazott. A 7—9 óra közti időben, mikor Abrányi állítólag beszélgetett Bismarckkal, ez nem is hagyta el éttermét, hanem csak feltízkoz, midőn Abrányi már a pályaudvaron volt. Kalbe azért — hivatkozva számos tanura — merőben kohltnak mondja Abrányi elbeszélését.

— **Rövid hírek.** Csányon e napokban a villám agyoncsújtott egy Újzász névű asszonyt s ennek tíz éves leányát is. — Nagyvára dról jelentik, hogy a hadgyakorlatra indult katonák közül többen meghaltak napzárás következtében. — A szamosújvári országos fegyházsból egy Bogdán Demeter névű hírhedt rablógilkos e napokban megözökött. — Stuttgartban Miller volt-százados újabb szenzációs rópiratot adott ki a német hadsereg-

ben uralkodó visszafeléjáról, a katonák kinaszáról, a feljebbvalóknak adni szokott ajándékokról, a hiányos igazságszolgáltatásról stb. — Arviz pusztit Bajorországban is és az Oberemmergau felé vezető vasuton is megszokták a közlekedés; Starnberg és Freysing viz alatt állnak. — Vonatkisiklás történt, mint Párisból jelentik, Rodez mellett s négy vasuti tisztviselő és hat munkás meghalt, tizenheten pedig megsebesültek. — Antiszemita rópirat jelent meg Szerbiában Pelagios Vasa képviselőjelöltől, de a saját földuldat az antiszemitizmus behurcolása ellen, kijelentve, hogy a szerbiai zsidók jó szerb hazafiak.

Színház.

— „Az ibolyafaló”, ez a külsőségekkel ható vígjáték, tegnap kis közönséget gyűjtött a színházba. Ez azonban nem zsenirozta a jelenlevőket s pompában mulattak a gyorsan lepergett előadáson és főleg annak második felvonása alatt, az originális exercezozási jeleneten, melyben Nyilassai rengeteg derűltséget keltve produkálta a menyörgőstöt káplárt; még nyílt színen is kitapsolták a méltán kedvelt komikust. Ebben a darabban a többi szereplőkkel az ember úgy van, hogy nagyon bajos róluk akár jót, akár rosszat mondani. Egy kis jártasság s szereptudás és megvan minden. Meg is volt mind a kettő, tehát — minden... Különösen kiemelve a Tapolczai elég élénk, bár kissé sablonoszerű Teldjét, így emléjük meg Bácsnét, Havas Arankát, Tárnoki Gizellát, Follinsznét, Somlót és Dajkát, tehát az összes szereplőket. — Ma a „Kis herceg”-re készül nagy közönség.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

— **Petrovsky József** b-csabal királyi járásbírónak „Közigazgatási törvények és rendeletek kézikönyve” című nagy munkájából megjelent a XXI. és XXII-ik kettős füzet. A mű Lepage Lajos bizományában jelenik meg Békés-Csabán, és e kettős füzet ára 1 ft 50 kr.

— **Az „Ország-Világ”,** e kitűnően szerkesztett képes hetilapunk legutóbbi számai is méltán dicserik a jeles szerkesztőnek Benedek Eleknek ízését és buzgalmát; a lap képei és nemes irányu, szórakoztató közelményei egytől-egyig megérdemlik azt a figyelmet és pártolást, melylyel a közönség az „Ország-Világ”-ot elhalmozza. Előfizetési ára félre 5 ft.

— **Minek tartunk divatlapot?** Hiszen a „Képes Csaldái Lapok” „Nő a házban” című mellékletén a divatlevelek és divatképek a divat minden mozzanatáról, minden újabb tüneményéről hűségesen értesítenek, s azonkívül közelményei a magyar családok háztartásának gazdaságának minden ágát szakszerűen tárgyalják. A „Képes Csaldái Lapok” előfizetési ára egész évre 6 ft, félre 3 ft, negyedévre 1 ft 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapest, nagykorona-utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legcélszerűbben postautalványon intézendők, kiváratra bármilyen ingyen és bérmentve szolgál munkájának számokkal. — A legújabb szám a következő változatos tartalommal jelent meg: Más világ. (Regény. Folytatás.) Nagyvárad Mirától. — Miért? (Költemény.) Léva Mihálytól. — A szemügyre. (Folytatás.) „Természettudományi Társulat” estélyén. Csapodi Istvántól. (Folytatás.) — Alkonyfény. (Elbeszélés.) Folytatás.) Kosovitz Rozától. — Szerelmi dalok. (Költemény.) Köszeghy Géztől. — Az égbolt színe és a szivárvány. (T. K. Ráth Arnoldtól). — Idyll a háború alatt. (François Coppée regénye. Fordította Molnár Gyula. Folytatás.) — Mindenféle. A hét tükre. (Csvege.) Mefisztótól. — Képeinkhez. Irodalom és művészet. Nyári lövészenyek. (A Szent-István-díj.) Hymen. Képeink: Ez is hű? — Az ananuri ázda. — Az agg vigasza. Regény-melléklet: Igaz szerelem. (Eredeti regény.) Irtá Mikolczy Henrik. (63—80. oldal.)

— **„1000 elbeszélés.”** Vértessé Arnold ily című derék és értékes vállalatából megjelent már a 95. és 96-ik füzet is. — Új előfizetők az eddig megjelent összes füzeteket is megkaphatják. Előfizethetnek a „Debreczeni Ellenőr” nyomdájához czimezve: félre 3 ft 90 kr, és negyedévre: (13 füzetre) 1 ft 95 kr-al.

Közigazdaság.

Kereskedelem és ipar.

Arad, szeptember 4.

Többféle a hazai, de az aradi két legfontosabb iparágak is kiválóan érdeklő tárgyakban folynak jelenleg értékeztetek Bécsben és Budapestén.

A bécsi nemzetközi gazdasági és erdeszeti kongresszus alkalmával felvetett és tárgyalatik a kérdés: Mely módzatok volnának képesek, az osztrák-magyar szeszgyártás életképességet, existenciáját, tartósan megállapítani?

Ezen ipart, ugy az államok, mint a gyárosok érdekében, egészen alapra fektetni? Annak kellő felvirágzását újra előmozdítani és lehetőleg biztosítani? — Előadónk Leipziger Vilmos budapesti nagygyáros, és elismert szakautoritás lett egyhangulag megválasztva.

Budapestén folyamatban van a magyarországi, vidéki gőzmalmozok országos értekezlete.

Tárgyak: Egyetemes tarifák megszába s oly vidéki liszt-küldeményekre nézve, melyek a magyar

államvaspályákon Trieszt és Fiumén át a külföldre szállítandók. — Továbbá tárgyalatik:

A magyarországi nagy terjedelmű mindenféle nyers-fa készletek kis állítási díjainak módosítása érdekében, illetve olcsóbb, a kivitt előmozdító szállítási tarifa szabályoztatása tárgyában. Mindkét fontos ügyben feliratok lesznek intézendők Baross Gábor m. k. kereskedelmi miniszterhez.

A r a d i b o r - ü z l e t. Az úzérkedés igen élénk, jó kereslet mellett nagy forgalom volt, a hét folyamában több nagyobb-kisebb tételek eladattak, a többi közt, egy tételben 100 hordó 1886-ik, 1888—89-ik évbeli világosi fehér bor hektoliterenként átlagosan 13 forint 50 kr árban hordó nélkül, Világoson átvéve. I. D.

Vegyes közlemények.

— **Önműködő villámbeütést ellenőrző készülék.** Az eddigelé használatban lévő villámhárítókna egy oly készülék hiányzott, amelynek fontossága általános elvismernye: ugyanis egy — a villámbeütést jelző — készülék. Pedig egy ily eszköznek a fontossága annál is inkább mondható nevezetese, mert azon körülménnyel kapcsolatban, miszerint a villámbeccsapás konstataltatott, egyidejűleg a feltevésnek is hely adható, hogy a hárítórudak valamelyik platinacsúcsa megsérülhetett, miáltal ez céljának többé meg nem tehet, tehát kicserélendő. Ezen szempontból válik szükségessé a villámhárító állandó ellenőrzése egy oly eszköz által, amely a villám beütését rögtöl jelzi. Az „Első Budapesti szabadalmi és műszaki iroda” Bergl Sándor mérnök (kerepesi-ut 7.) jelentése szerint egy ily készülék találatott fel nemrégiben Németországban és mi elég érdekesnek tartjuk már e tényt magát is arra nézve, hogy t. olvasóinkkal röviden megismeressük a gépecske leírását: A vezetőbe egy vasmagra tekert izoláltrészdonny tétetik. A vasmag egy lemezben végződik, amely felett megint egy delejes aczállemez lebeg. Ez utóbbi könnyen forgatható, fix tengelyen nyugszik és egy ezzel kapcsolatos finom mutatóval van összeköttetésben, amely egy skálabeosztáson jelzi a lemez mozgását. Ha most például a villám egy vezetőbe becsap, akkor a vasmag az áram folytán, egyik vagy másik módon, de lejjebb lesz, miáltal az aczállemez megfelelő sarkát magához vonzza. A delejes hatás megszüntével a lemez, a vasmag és a delejes lemez megfelelő sarka közötti vonzás következtében, helyén marad és ezáltal, illetve a mutató állása által konstataható azon tény, hogy a villám a vezetőbe csapott s hogy mely irányban vonult rajta keresztül. A készülék szabványos állásba helyezése végett a mutató a rézóra huzatik vissza és ez által az aczállemez ismét visszanyeri szabad lebegését az elektromágnesárok felett. Az itt leírt készülékből több száz példány van már forgalomban.

— **Az állampénztár és a vidéki kamatláb.** Ez a két egymás mellé rakott fogalom ugyan nem látszik első tekintetre valami nagy rokonságban állónak, mindazonáltal igen szoros okozati összefüggésben vannak. Mint ugyanis a budapesti lapok írják, a magyar pénzügyminiszter újabban 10 milliót helyezett el a fővárosi pénzüzeteknél, mivel az állami jövedelmek igen örvendetes módon folynak be. Minthogy a vidék is nagy részén szolgáltató ezen jövedelmeknek s ezen jelentékeny összeg hirtelen elvonása a vidéki pénzüzetek igénybevételeit vonja maga után, önkényt következik, hogy a hitel nagyobb igénybevétele a kamatláb is emelkedik. Igen ajánlatos és méltányos volna tehát, ha az állami pénzkészlet elhelyezésénél a vidéki nagyobb pénzüzetek is figyelembe vétetnének, hogy így ezen tőkék nemcsak a börzének, hanem a legitim hitelforgalomnak is hasznára váljanak, s a vidékről elvont és fent megtorlódott milliós hitelképpen visszazsállítatván, a hirtelen behállható pénzüszkésleget káros visszahatását lehetőleg ellensúlyozzák. Midőn a kiállítás megnyitása alkalmával körünkben járt kereskedelmi miniszter pénzüzeteteink vezetőihez szólván, egész kedélyesen azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy az urak a törvényes kamatláb leszállítása végett indítandó akciójában támogatni fogják, ő exzellenziája bizonyára csak színelg adott tréfás alakot a komoly szándéknak, az olcsóbbá teendő kamatláb által ipart és kereskedelmet felvirágoztatni. Hát lehet bizony azt olcsóbbá tenni, hanem szükséges, hogy a kereskedelmi miniszter ezen intézőjéről ne csak az aradi pénzüzetetek vezérfeirait, hanem a — pénzügyminisztert is értesitse.

— **Menetdíjleszállítás a cséffa-nagyvárad viszonylatban.** Folyó évi szept. hó 1-től kezdve a cséffa-nagyvárad viszonylat a távolsági forgalom II. vonalszakából az I-be deklaszifikáltatik, minél fogva az I. oszt. 50 kr, a II. oszt. 40 kr, és a III. oszt. 25 kr menetdíj fog beszedetni. Budapest, 1890. augusztus 25. Az igazgatóság.

Budapesti gabontözsde.

Szeptember 4.

Amerika 1/4, olcsóbb, kínálat kielégítő, jó vételkédv. 40,00 métermáza forgalom, árak változatlanok.

Tavaszi buza 7.01—02; őszi buza 7.43—44; kukorica 5.83—84; zab 6.10—11.

Szeszüzlet.

Szeptember 4.

B. Szesz. Készára nagyban 51.50; kicsinyben 52.—; hordó nélkül, per 100 l. %, beleértve 25 ft fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és érték-tözsden.

Budapest, 1890 szeptember 4.

Magyar aranyárjádék 4%	100.80
„ papírárjádék 5%	99.35
„ vasuti kölcsön	100.00
„ keleti vasuti államkötvény. I. kibocs.	100.00
„ „ „ „ „ II. „ „ „	100.00
„ „ „ „ „ III. „ „ „	100.00
„ földterhermentési kötvény	100.00
Temes-bánati földterhermentesítői kötvény	100.00
„ „ „ „ „ földterherment. kötv. záradékkal	100.00
Erdélyi földterhermentesítői kötvény	100.00
Horvát-szlavon földterhermentesítői kötvény	100.00
Magyar közlekedésszállítási kötvény	100.00
„ nyeresémszörjegy-kölcsön	100.00
Tiszszabályozási és szegedi sorajegy	127.25
Osztrák járadék papírban	88.00
„ „ „ „ „ „ „ „ „	89.50
„ „ „ „ „ „ „ „ „	138.50
1860-iki államörjegy	97.50
Osztrák-magyar bankrészesvény	53.50
Magyar hitelbank-részesvény	53.50
Osztrák hitelintézet-részesvény	53.50
Ezüst	5.30
Cs. és kir. arany	8.31
20 frankos arany (Napoleon-d'or)	54.50
Német birodalmi márká	111.80
London	10.90
20 márkás arany	10.90

Aradvárosi színház.

Előbérlet Előbérlet 5. sz. 5. sz.

Pénteken, 1890 szeptember 5-én:

A kis herceg.

Közkedveltség operette 3 felvonásban. — Írták: Meilhac és Halévy. Fordította Rákosi Jónó. Zenéjét szerzte: Lecocq Károly.

SEMELEK:

Parthéne herceg	S. Vadnai Vilma.
Mouladine	Szekeres Lajos.
Frimus	Nádor Eszti.
Narail	Kövesi Albert.
Menesvör	Szabó Károly.
Januvilli	Temesvári Zolt.
Merinyak	Erdélyi Miklós.
Pogriár	Kürmendi János.
Dósot. Lauszak Dianna, egy nevelőintézet igazgatója	Czakó Vilmos.
Herzeg	Gondáné.
Rozse, apród	Nádor Eszti.
Zs. rár	Dorothy Laura.
Zúlien	Konrad Irén.
Contrán	Kiss Berta.
Holén	Takács Jolán.
Bostoner kisasszony	Szakácsné.
Sampantue	Farkas Lina.
Margó	Sárosi Aranka.
Monon	Szabóné.
Egy tanítónő	Takácsné.
Bernhard. szolgál	Ajthainé.
Egy katoná	Palotai Antal.
„ „ „ „ „ „ „ „ „	Kassay Győző.

Idő: XVIII. század eleje.

Kezdeté 7 és fél órakor.

Felelős szerkesztő: Váshárhelyi Béla.

Nyilttér.*

Az országos ünnepély, az aradi 13 vértanú-szobor leleplezése alkalmából használandó

nemzeti és egyéb színű szalagokat

mindennemű méretben és minőségben már most nagy választékban raktáron tartok, továbbá elfogadok

műhimmzéssel ellátott szalagot és bármily kivitelű

koszorut

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig és a legrövidebb idő alatti elkészítését.

Midőn ezt a n. é. közönség, egyletek és társaságok becses tudomására hozom, kérem maguknak legjobb hírcvnek örvendő üzletmen szolid elveiről meggyőződést szerezni engem becses rendeléseivel megszerencsésíteni.

Kiváló tisztelettel

HOFFMANN ANTAL

vászón, asztalnémet, kész fehérnemű, divat, szőnyeg és rövidíru nagy raktára

a „Vöröskereszt”-hez

Aradon.

603—3—19

* Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. k. ministerium 24500-III/9 1890. sz. rendelete nyomán a filokserás szőlőknek a gyéritő eljárás utján való fenntartásakor szükséges szénkéng fecskendő készülékek és szénkéng tartányok mily módon való beszerzésére vonatkozólag a következők hoztak a szőlőtulajdonosok tudomására:

I. A szénkéng ára:

- a) a turói gyárban, — Trencsén vármegye, vasutállomás Zsolna, — métermázsánként 15 forint;
- b) az állami szénkéng-raktárakban métermázsánként 15 forint;
- c) a bizományi raktárakban ezen 15 frtnyi áron felül a raktárkezelő hatóság vagy testület, az utolsó vasutállomástól a raktárhelyiségig való tengelyfuvar költségének fedezése fejében és raktárkezelési díj címén bizonyos mértékű pótlékokat vehet ki, mely a szénkéng árához hozzá számítható.

II. A fecskendő ár:

A szénkéng-fecskendő ez idő szerint kétféle szerkezetben kaphatók:

- a) a franciaországi (Vermorel-féle) Excelsior-készülékek, az eddigi 30 frtnyi ár helyett darabonként 25 forintjával;
- b) hazai gyártmányú (Muschinek-féle) Hungaria-fecskendők, darabonként 30 forintjával.

Ez utóbbi fecskendők, az alább felsorolt állami és bizományi raktárakon kívül az előbbi Muschinek János géplakatosnál is rendelhetők (Budapest, II., Kapás-utca 17.).

Már most megjegyeztetik, hogy úgy az állami, valamint a bizományi raktárak a kezzel géplakatos által előállított fecskendő készülékeket csak addig fogják raktáron tartani, míg a m. kir. államvasutak gépgyára ezen fecskendő készülékek gyártását meg nem kezdi. Azon időponttól fogva, midőn a fecskendők az államvasuti gépgyárban fognak előállítani, mi — előreláthatólag a folyó év őszén fog bekövetkezni — a közönség annak idején hirdmény útján értesíteni fog, — az állami és a bizományi raktárak csakis nevezett gépgyárból származó fecskendőket fognak raktáron tartani.

Az államvasuti gépgyárban előállított készülékek szintén a fentmegállapított árakon, t. i. az „Excelsior” szerkezetűek 25 frtjával, a „Hungaria” szerkezetűek pedig 30 frtjával fognak áruba bocsáttatni.

A kettő közti öt forint árkülönbséget, az utóbbi jelzett szabadalmazott szerkezetű fecskendőkért a szabadalom tulajdonosának fizetendő öt forint szabadalmi díj okozza.

Mejegygeztetik végül, hogy az államvasutak gépgyára azon időponttól kezdve, midőn a szénkéng fecskendő készülékek gyártását megindítja, egyszersmind az elromlott készülékek javítását is el fogja vállalni.

III. Hová intézendők a megrendelések?

1. Szénkéng lehet közvetlenül a turói gyárból rendelni; mely esetben a megrendelés a „rajeczi szénkénggyár igazgatóságának (Dieling Gusztáv mérnök urnak)» címre, Bécsbe, IX., Fluchtgasse 2. intézendő.
2. Szénkéng, fecskendő készülékek és tartányok iránti megrendelések még a következő állami és bizományi raktárakhoz intézhetők:
 - a) a budafoki állami raktárra nézve a budapesti,
 - b) a tarcali állami raktárra nézve a tarcali,
 - c) az érdszéki állami raktárra nézve az érdszéki,
 - d) a ménesi állami raktárra nézve a ménesi vinzelléri iskolai igazgatóságához,
 - e) az egri bizományi raktárra nézve Eger város tanácsához,
 - f) a beregszászi bizományi raktárra nézve a beregszászi gazdasági egyesülethez,
 - g) a medgyesi bizományi raktárra nézve Medgyes város tanácsához,
 - h) a pécsi bizományi raktárra nézve Pécs sz. kir. város közönségéhez,
 - i) a veszprémi bizományi raktárra nézve a veszprémi gazdasági egyesülethez,
 - j) a gödöllői bizományi raktárra nézve a gödöllői borászati szövülethez.

Mejegygeztetik, hogy mindazoknak, a kik szénkénget vagy fecskendőt vásárolnak, egyidejűleg megküldetik a ministerium által erre nézve kiadott kezelési utasítás.

IV. Merendelési határidők.

Tudvalevő dolog az, a mire az érdekeltek az említett kezelési utasításban is figyelmeztetve vannak s a mire e helyt újabb felhívást foglalkoztat: hogy a szénkénggel való gyéritő eljárás az évnek három szakában lehet sikerrel keresztülvinni; és pedig:

- a) a tavaszi gyérités — a föld fagyjának fölengedése után — a szőlő nedvkerítésének megindulása előtt; tehát március hó folytán, az időjárási viszonyok szerint körülbelül április közepeig;
- b) olyan időjárási viszonyok közt, melyek esetleg a tavaszi gyérités keresztülvételét akadályozzák; vagy olyan nyirkos és kötött agyagtalajokban, melyek őszkor és tavaszkor nem bírnak elegendő kiszáradni: a nyári gyéritést a szőlő elvirágzása után — június hó második felében és július hónapban lehet sikerrel keresztülvinni; végül
- c) a harmadik gyéritési időszak az ősz, vagyis a szüret utáni idő, midőnt a fagyok beállanak, tehát október és november hónapok.

Azoknak, akik állami, vagy bizományi raktárból szénkénget kívannak nyerni, vonatkozó megrendeléseiket — hogy azok figyelembe vehetők legyenek — legalább két hónappal azon gyéritési időszak beállta előtt, amely időszakban az eljárást keresztülvinni óhajtnak, az illető raktárkezelőséghez kell juttatniok; és pedig

- a) a ki a tavaszi, tehát márciusi gyéritésre kívánt szénkénget, legkésőbb január hó 1-ig;
- b) a ki a nyári, tehát júniusi gyéritésre kívánja a szénkénget, legkésőbb április 1-ig; és
- c) a ki őszkor akar gyériteni: legkésőbb augusztus 1-ig (az időre kivételesen szeptember hó 10-ig) az illető raktárkezelőséghez kell, hogy juttassa vonatkozó megrendelést, úgy a szénkéngre, valamint az eszközökre és tartányokra nézve is.

A jelzett határidőbe beérkezett megrendelések foganatosításához szükséges szénkénggel, tartányokkal és eszközökkel a raktárak az illető gyéritési időszak beálltaig fel fognak szerelni, úgy, hogy ezen megrendeléseket kellő időben foganatosíthassák.

A határidőn túl beérkezett megrendelések azonban csak annyiban fognak figyelembe vétetni, amennyiben azt az idején érkezett megrendelések foganatosítása után netalán szabad rendelkezésre maradó készletek megengedik.

A szénkéng szállítására jelenleg háromféle tartányok vannak használatban, és pedig:

1. a mintegy 500 kgm. és
 2. a mintegy 100 kgm. úrtartalmu vashordók, továbbá
 3. az újabb használatbavett — 25 kg. úrtartalmu — csavarral elzárható czink-bádóg tartányok.
1. Az 1. alattiak első sorban lehetőleg a szénkénggyár és a raktárak közti forgalom ellátására léven hivatottak: amennyire lehetséges, kerülendő lesz az, hogy a nagyobb tartányok a magán megrendelések foganatosítása céljából vétessenek igénybe.
2. A raktárakból aránylag távolabbi vidékekre irányuló vasuti szállításokra alkalmasabbak az 1 mm. úrtartalmu kisebb vashordók. Miután azonban ilyenek a ministeriumnak aránylag korlátozott számban állanak rendelkezésre, s így azokat nagyobb számban hosszabb időre ki nem kölcsönözheti egyes birtokosoknak, ha nem akarja, hogy az egész forgalomban fennakadás álljon be: kívánatos, hogy azok a birtokosok, a kik aránylag nagyobb mennyiségben akarnak szénkénget készletben tartani, az e célra szükséges hordókat a ministeriumtól az eredeti beszerzési áron megvásárolják.

Ilyen vastartányokból ez idő szerint rendelkezésre áll:

- a) 200 darab poroszországi (Lanrahüttei gyártmány); áruk a zsolnai állomáson átadva 27 forint; (ezeket tartják eddig a legjobbaknak, minthogy nincsenek szögcselve);
- b) 1200 darab franciaországi, ezeknek ára az állami vagy bizományi raktárakban átadva, darabonként 17 forint. Ezek eddig jó szerkezetűeknél fogva jól használhatók bizonyultak és végül
- c) 100 darab hazai gyártmány, melyeknek ára darabonként 15 frt 50 kr: ezeknél eddig az a hátrány találtott, hogy a szénkéng-tartányok által igényelt 10 légköri nyomást nem állják ki.

3. Miután a szőlőkben — különösen meredekebb fekvésű helyeken — még ezen kisebb vastartányok használata is gyakorlati nehézségekkel van egybekötve: a szénkéng könnyebb kezelhetése céljából készített a ministerium kisebb, 25 kg. úrtartalmu bádógtartányokat, olyan kosarakban elhelyezve, melyek egyrészt a vasuton és kocsin való szállításánál a tartányokat a sűrűlétől megóvják és másrészt lehetővé teszik, hogy a szénkénggel töltött tartányokat a kocsarra erősített kötél segítségével egy-egy munkás hátrá emelve, a legmeredekebb helyekre is könnyen elvihesse.

Egy másik, nem kevésbé figyelembe veendő előnyük ezen kis tartányoknak az, hogy a ministerium által igen mérsékelt áron — kosarastól együtt darabonként 2 forint 75 krn — bocsáttatnak a közönség rendelkezésére; és így ezen tartányokat mindenki nagyobb megterhelés nélkül beszerezheti.

Igen kívánatos, hogy azok a birtokosok, a kik szőlőiket állandóan gyéritetni akarják, néhány ilyen tartányt saját számlájukra szerezzenek, hogy ily módon az igényelt szénkénget e legközelebbi raktárból saját tartányaikban hozatva, azt tetszés szerinti időben használhassák fel — nem léven a tartányok záros határidő alatti visszaszolgáltatására kötelezve; s e mellett még a vasuton is — a tetemesen könnyebb tartányokban szállított szénkéngért aránylag kevesebb szállítási díjat fizetnek. Annak pedig, a ki állami tartányban — vashordóban — hozatja a szénkénget, szintén módjában áll a hordóban a gyérités befejezte után netalán visszamaradt anyagot saját kis tartányába átvitelve, az állami hordót a 3 havi határidőn belül visszaszolgáltatni.

A kik ilyen tartányokat óhajtnak szerezni, vonatkozó megrendeléseiket a legközelebb eső raktárkezelőséghez intézhetik. E tartányok megrendelésére nézve ugyanazon határidők érvényesek, mint a szénkéng rendelésre (I. IV. pont a) b) a).

VI. Kölcsönvett állami tartányok visszaszolgáltatása.

Mindaz, a ki nem a saját tulajdonát képező, hanem állami tartányban vásárolt szénkénget terítvényt állít ki a raktárkezelőnek azon kölcsönvett tartányokról, melyekben a szénkénget átveszi és kötelezettség vállal arra nézve, hogy a tartányt azonnal a gyérités befejezte után, de mindenképp legkésőbb az átvételről számítandó három hónap lejártával, teljesen jó állapotban, bementve visszaküldi azon raktárra, mely a szénkénget kiszolgáltatta; egyszersmind kötelezi magát az őrös tartányok a raktárból a gyárba való visszaszállításával járó költségeket is megteríteni.

A ki ezen kötelezettségének eleget nem tesz:

- a) mindaddig, míg a tartányt vissza nem küldte — további megrendelésnek figyelembe vételére nem számíthat;
- b) az átvételtől számítandó három havi határidő lejártával olyannak tekintetik, mint a ki az addig vissza nem küldött tartányokat megvásárolta s ennél fogva a raktár — az ő költsége — a visszatartotthoz hasonló új tartányokat szerez be, melyek ára töle beszedetik; és pedig: az 500 kgos tartányok ára fejében 50 frt, az egy métermázsás és a 25 kgos tartányoké pedig a jelen hirdmény V. 2. a) b) c) és V. 3. pontja alatt megállapított összegek;
- c) Amennyiben a kölcsönvett tartány sérült állapotban küldetnek vissza: az illető raktárkezelőség a tartányt az érdekeltektől költségre kijavíttatja.

VII. Bizományi raktárak felállítására.

Felhívatik végül az érdekeltek figyelmére arra, hogy a jelen hirdmény III. pontja alatt jelzettekhez hasonló bizományi raktárak felállítását a ministerium mindazon érdekeltektől borvidékeken engedélyezni hajlandó, melyeknek közelében még ilyen raktár nem létesített; és a hol a felállított raktár kezelésére akár valamely hatóság, akár pedig az illető vidék védekezési szövete, avagy gazdasági, vagy borászati egyesülete vállalkozni hajlandó; akként, hogy — anyagi felelősséget vállalva a bizományi nyerendő eszközök és anyagok értékeit — egyszersmind kötelezi magát arra, hogy a raktárt a ministerium által előírandó elszámolási módokat mellet fogja kezelteni.

Aradon, 1890. évi augusztus hó 30-án.

A városi tanács.

15107 | 890. 624-3-3

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az idei kukorica-törésnek a városunk határában levő földéknél való megkezdésére határidőül folyó év szeptember 9-ike tűzött ki.

Arad sz. kir. város tanácsának 1890. évi aug. hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Nyomatott az „Aradi nyomdarsaság” nyomdájában.

A 7- sz. hadtest cs. és kir. hadbiztossága.

1890. évi 1886. sz.

Gabona-bevásárlás.

Kezelési szükségletre bevásároltatik.

a) a temesvári katonai élelmezési raktár számára:

1.100 q. buza, 7.250 q. rozs, 8.000 q. zab;

b) az aradi katonai élelmezési raktár számára:

690 q. buza, 4.480 q. rozs, 5.900 q. zab;

c) a nagyvárad katonai élelmezési raktár számára:

960 q. buza és 5.400 q. rozs.

Írásbeli és egy 50 kros bélyeggel ellátott eladási ajánlatok 1890. évi szeptember hó 15-én délelőtti 10 óráig a temesvári cs. és kir. 7. sz. hadtest hadbiztosságához beküldendők.

A vevés a kereskedői szokás szerint körlevél által, az ezen hivatalnál, továbbá a temesvári, aradi és nagyvárad katonai élelmezési raktáraknál betekintés végett elfekvő Temesvárt 1890. augusztus hó 26-án kelt szokásfüzet alapján eszközöltetik.

Temesvár, 1890. augusztus hó 26-án.

A 7. sz. cs. és kir. hadtest hadbiztossága.

613-2-3

Rozsnyay Mátvás

gyógyszertára és művegytani laboratoriuma

Aradon, Szabadkán, és más városokban.

Szervezetünk minden ből és bárki által hirdett gyógyszer-költségesség beszerzésére, s készletben tart következő megbízható határu szereket:

Chinin-cukor és Chinin csokoládé gyermekeknek ható hidegölés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Min az őt világszerte el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, szeszment, legmegbízhatóbb szer hidegölés ellen felvitték számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos határu és ártalmatlan szer. ből összeállított hajfestőszőr — Egy üveg 1 ft 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppjei. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr.

Serail-arczenőcs. Az arczon mutatkozó bőrfajdítások elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 ft.

Anosmin. A lábizadás és feltérés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valódi tokaji bor. Kétféle minőségű dr. Szabó Gyula nek 3 és 4 ft.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 ft 50 kr.

Chivabor. 2^o Chinin és vasozottartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 ft.

Vasas Chinabor. Egy 30 centiliteres üveg 1 ft.

Pepsinbor. 2^o Chinin és vasozottartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 ft.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 ft.

Salon-bengáli tüzek. Füst és szag nélkül, vörö, és keresett szer. Egy üveg 30 kr.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertya-égy, 1 drb 60 kr. 12 perces, 1 drb 1 ft 10 kr. 24 perces, 1 drb. 2 ft 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/4 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalsama. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenfélétől eredt rheuma és osztes fájdalom ellen igen hatásos és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora. Mely mindenfélétől eredt köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási eszközök költségei hozzáadásával — bárholva posta útján is elküldhetők. Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyszertálatra megbízásunk elfogadhatók és legkisebbért megadjuk.

Pályázati hirdetmény.

A szabadságtérén az október 6-iki szoborleplezési ünnepélyre felállítandó tribüneok elkészítésére iránt pályázatot nyitattik.

A pályázati zárt ajánlatok f. évi szept. 9-ének d. e. 10 órája a városi mérnök hivatalnál nyújtandók be, a hol a részletes feltételek előzőleg megtekinthetők.

Aradon, 1899. aug. 30.

A tribüneok felállítására kiküldött albizottság.

M. kir. Államvasutak. 76075 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Államvasutak építés alatt levő zágrábi állomáson létesítendő új felvételi épület előállításánál teljesítendő munkák biztosítására ezenel nyilvános versenyfolyás hirdettetik.

A tervek, a költségvetési és az egységárjegyzéki minta, a szerződési tervezet, az ajánlati minta a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek f. évi augusztus hó 25-étől kezdve Budapestén a m. kir. Államvasutak igazgatóságának magasépítmenyügyi osztályában (Andrássy-ut 73. III. em. 39. ajtó) és Zágrábban a m. kir. Államvasutak ügyvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt hétköznapiokon d. e. 8 órától d. u. 12 óráig vasár- és ünnepnapokon d. e. 9 órától déli 12 óráig megtekinthetők.

A munkák tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb f. é. szeptember hó 13-án déli 12 óráig nyújtandók be alólirt igazgatóság jogügyi osztályánál (Andrássy-ut 73. földszint 27. ajtó).

Minden ajánlat bélégezve, lepecsételve és a következő felirattal ellátva nyújtandó be:

„Ajánlat a zágrábi új felvételi épület létesítése körüli szükséges munkák teljesítésére.”

Megjegyeztetik, hogy csak a költségvetésben felsorolt összes munkákra vonatkozó ajánlatok vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok benyújtását megelőző nap azaz f. évi szeptember hó 12-én déli 12 óráig 6000 ft azaz hat-ezer o. é. bantpénz lezz a m. kir. Államvasutak központi főpénztáránál (Andrássy-ut 75. földszint) vagy készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letendő.

Az éttekpapírok a névérték 90 százalékával, de ha azok árfolyama a névérték alul áll, úgy a napi árfolyam 90 százalékával számítva fogadtatnak el bantpénzül.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálatnak tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bantpénzek tértvény mellett adandók fel.

Budapest, 1890 augusztus hónap.

Az igazgatóság,

„Utánnomat nem díjazatik.”



Próbamellszobrok

néklözhetlen minden szabáshoz és nagyon cél-szerű minden családnak, valamint kirakatok díszítésére, női- és gyermekszobák, valamint fehér, szövet- és divatru-üzleteknek, stb. BEDRONEK I. fele cs. kir. szab. próbamellszobor gyárából, elismert kitűnő kivitelben, legolcsóbb eredeti gyári áron ajánlja

Wald Mihály

egyedüli főraktára

Budapest, VII. kerület, Király-utca 21. sz.

609-2-4